

Paragraf 167

Ärendenummer SN2023/159

Remiss - Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn

Beslut

Socialnämnden beslutar att överlämna yttrandet till Socialdepartementet.

Beskrivning av ärendet

Utredaren Anna Tengberg har haft i uppdrag att biträda Socialdepartementet med att utreda frågor om utbyte och inhämtning av uppgifter i socialtjänsten för att förebygga brott och öka skyddet för barn. I mars 2023 beslutade socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall att ge utredaren ett utvidgat uppdrag att utreda vissa frågor om sökbarhet av orosanmälningar. I promemorian framkommer:

- **Fler myndigheter och aktörer ska vara anmälningsskyldiga vid oro för barn.** Det föreslås att anmälningsskyldigheten vid kännedom om eller misstanke att ett barn far illa enligt 14 kap. 1 § SoL ska utökas till att omfatta fler myndigheter och yrkesgrupper. Vidare föreslås att regleringen i 14 kap. 1 § SoL förtydligas med vilka myndigheter som är anmälningsskyldiga.
- **Återkoppling efter anmälan om oro för barn ska ske skriftligen och inom viss tid.** Det föreslås att det ska vara obligatoriskt för socialnämnder att återkoppla till anmälare om utredning inletts eller inte alternativt om utredning redan pågår. Den obligatoriska återkopplingen avser anmälare som enligt 14 kap. 1 § SoL omfattas av anmälningsskyldighet. Återkopplingen föreslås ske skriftligen och inom 14 dagar efter mottagen anmälan.
- **Socialnämnderna ska få utökade möjligheter att inhämta uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren.** Förslaget innebär att socialtjänsten, inom ramen för en barnavårdsutredning, ska inhämta utdrag ur misstanke- och belastningsregister avseende barnet och närstående över 15 år som barnet bor med. Utdrag behöver inte inhämtas om det bedöms som obehövligt. Förslaget innebär vidare att socialnämnden ska ges möjlighet att hämta in utdrag även om andra personer än barnet och närstående som hen bor med om det behövs i utredningen.
- **Förbättrad sökbarhet av handlingar som rör barn och längre gallringsfrister.** I utredningen föreslås att personakt gällande barn ska upprättas när en anmälan om oro inkommer till en socialnämnd, om en sådan inte redan finns för barnet. Anmälan och förhandsbedömning ska finnas

dokumenterad i personakt oavsett bedömning om utredning ska inleddas eller inte. Utredningens bedömning är att samtliga anmälningar om oro för barn bör vara digitalt sökbara för socialnämnden vilket möjliggörs om personakter upprättas.

I utredningen föreslås att gallringsfristen gällande vissa handlingar i personakten förlängs till 60 år. De handlingar som avses är orosanmälan för barn, handlingar som inkommit eller upprättats i samband med sådan anmälan samt övriga handlingar som har kommit in eller upprättats i samband med en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd.

- **Utökade möjligheter till informationsdelning mellan socialtjänster.** I utredningen föreslås att en myndighet inom socialtjänsten ska få lämna uppgifter som rör ett barn till annan sådan myndighet i samma eller annan kommun om det finns risk för att barnet kommer att utöva eller utsättas för brottslig verksamhet. Myndigheterna ska därefter få ha de fortsatta kontakter som behövs för att tillvarata barnets bästa.
- **Utökade möjligheter för socialnämnder att inhämta uppgifter i frågor om vårdnad, boende och umgänge.** Utredningen föreslår att uppgiftsskyldighet ska gälla verksamheter som omfattas av skollagen och berör barn när en socialnämnd på uppdrag av domstol ska lämna upplysningar eller genomföra en utredning i en vårdnadstvist. Enligt förslag finns undantag för vissa inom elevhälsan. Förslaget innebär att utredaren kan inhämta uppgifter utan vårdnadshavares samtycke.

Utredningen föreslår att när en socialnämnd på uppdrag av domstol ska lämna upplysningar eller utföra en utredning enligt 6 kap. 19 och 20 §§ föräldrabalken och sekretess gäller för uppgift om var barnet eller en part har sin hemvist eller befinner sig ska den andre parten i målet inte ha rätt att ta del av uppgifter som innebär att uppgifterna röjs. Begränsning av partsinsynen ska bara få ske om det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför partens intresse av att ta del av uppgiften. Vidare förslås att den som handlagt ett ärende om vårdnad, boende eller umgänge enligt 6 kap. 19 eller 20 §§ föräldrabalken inte ska höras som vittne om uppgifter som en part på grund av begränsningar i partsinsynen inte har rätt att ta del av.

Socialförvaltningens bedömning

Enköping kommuns socialförvaltning ser positivt på promemorians förslag. Utredningen och flera av förslagen är viktiga för att ge socialtjänsten verktyg för att kunna utreda barns behov och bedöma barns bästa.

Förslaget att utöka antal myndigheter som omfattas av anmälningsskyldigheten är positivt utifrån att det ökar möjligheten identifiera och fånga upp barn och familjer som är i behov av socialtjänstens insatser och skydd. Vi ser vikten av att lyfta att det sannolikt kommer att innebära ett högre inflöde till socialtjänstens myndighetsutövning som redan är ansträngd. Även om förändringen ses som positivt behöver förändringen gå hand i hand med en utveckling av det förebyggande arbetet och möjlighet att erbjuda insatser utan biståndsbeslut. Risken är annars att socialtjänsten inte maktar med det ökade inflödet och att familjer därigenom får vänta onödigt länge på stöd och hjälp.

Vi instämmer inte i utredningens slutsats om att återkoppling till anmälare ska vara obligatorisk och ske skriftligen inom 14 dagar. Vi håller med utredare att återkoppling till anmälare bidrar till ett ökat förtroende, större benägenhet att fullgöra anmälningsskyldigheten och möjlighet för anmälaren att följa upp barnets situation. Dessa fördelar behöver dock vägas mot den enskildes förtroende att socialtjänsten inte lämnar ut personlig information. Om anmälningsskyldigheten ändras till att röra fler myndigheter kommer en obligatorisk återkoppling innebära att flera myndigheter får information utan att nödvändigtvis ha behov av annan information än att anmälan är mottagen. Den nuvarande regleringen möjliggör för socialtjänsten att återkoppla samt för anmälare att begära återkoppling vilket vi anser är tillräcklig och ändamålsenlig.

Vi ser positivt på förslaget gällande utökade möjligheter att inhämta uppgifter ur misstanke- och belastningsregister i barnavårdsutredningar samt förslaget om utökad möjlighet till informationsdelning mellan socialtjänster.

Vi instämmer i utredningens förslag att orosanmälan gällande barn ska tillföras en personakt och att detta ska upprättas även om utredning inte inleds. En förbättrad sökbarhet gällande dessa handlingar kommer vara ett värdefullt verktyg och möjliggöra för socialtjänsten att identifiera barn som är i behov av stöd.

Vi instämmer i utredningens förslag om uppgiftsskyldighet för verksamheter som omfattas av skollagen i ärenden som rör vårdnad, boende och umgänge men ser även att uppgiftsskyldigheten bör omfatta hälso- och sjukvården. Utredningen förslår en uppgiftsskyldighet för verksamheter som omfattas av skollagen. Det är av stor vikt att kunna inhämta uppgifter från dessa verksamheter för att få en bild av barnets situation. Utredningen föreslår däremot inte att uppgiftsskyldighet ska gälla för hälso- och sjukvården. Vid en vårdnadstvist framgår ofta uppgifter om våld, psykisk ohälsa och missbruk från vilka det är svårt för socialnämnden att göra en välgrundad bedömning av risker och barnets bästa utan att ha tillgång till uppgifter från hälso- och sjukvården. I många fall ges samtycke av föräldern att

inhämta uppgifter utifrån vetskaper att det annars kan ses som en nackdel i den pågående domstolsprocessen. I de fall där samtycke inte ges ökar risken för att domstolen fattar beslut utan tillräcklig kunskap gällande exempelvis risker förenat med en förälders psykiska ohälsa. En ökad möjlighet för socialnämnden att inhämta uppgifter från hälso- och sjukvården i frågor om vårdnad, boende och umgänge skulle innebära en större trygghet för barn. Utifrån de stora konsekvenser ett avgörande i en vårdnadstvist kan få i ett barn liv så kan det anses befogat att det finns liknande möjlighet att inhämta uppgifter som vid en utredning enligt 11 kap. 2 § Socialtjänstlagen.

Vi instämmer i utredningens förslag om begränsning av partsinsyn i vissa fall. Idag är det inte möjligt för socialnämnden, i de fall det finns behov av skydd för en part, att ge domstolen ett tillräckligt underlag för att bedöma barns bästa i vårdnadstvister. De uppgifter som behövs för att utreda barnets situation och bästa begränsas av risken av att röja skydd. Vi ser de föreslagna ändringarna gällande partsinsyn som väldigt positivt för att socialnämnden ska kunna inhämta den information som behövs för att bedöma vad som är barnets bästa i frågor om vårdnad, boende eller umgänge.

Kopia till:
Socialdepartementet